

провадження, слідчими суддями та судами слід прописати у ст. 237 КПК України окремо консенсуальний режим проникнення до житла чи іншого володіння особи для проведення його огляду.

***Науковий керівник:** завідувач кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, доцент Гловок Ірина Василівна.*

Кос'яненко С. О.

студент 4-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

Шишацька Ю. О.

студентка 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Останнє десятиріччя в нашій країні можна охарактеризувати як період активного реформування правоохоронної діяльності. У зв'язку із прогресивним ростом злочинності та розвитком новітніх технологій, проводиться дослідження цих явищ, повна зміна законодавчої нормативно-правової бази та створення нових процесуальних органів.

Більш того, громадянське суспільство останнім часом почало приділяти окрему увагу злочинам, що вчинені вищими посадовими та службовими особами. Саме в такі часи підвищеної уваги до цього, 12 листопада 2015 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Державне бюро розслідувань», який визначає правові основи організації та діяльності Державного бюро розслідувань.

Таким чином, в Україні з'явився абсолютно новий правоохоронний орган, створення якого передбачено зобов'язаннями при вступі до Ради Європи та є частиною коаліційної угоди між парламентськими партіями Верховної Ради України VIII скликання. Місія Державного бюро розслідувань (далі — ДБР) — встановлення справедливості у суспільстві шляхом незалежного, всебічного розслідування злочинів задля притягнення винних до встановленої Законом відповідальності, незважаючи на їх посади, зв'язки та ресурси (Урядовий портал. Про Державне бюро. [Електронний ресурс]. — Режим

доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/uryad-ta-organi-vladi/derzhavne-byuro-rozsliduvan/pro-derzhavne-byuro-rozsliduvan/pro-derzhavne-byuro-rozsliduvan1>).

Відповідно до ч.4 ст.216 Кримінального процесуального кодексу України, слідчі органів державного бюро розслідувань здійснюють досудове розслідування злочинів: — вчинених Президентом України, повноваження якого припинено, Прем'єр-міністром України, членом Кабінету Міністрів України, першим заступником та заступником міністра, членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Головою Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Головою Фонду державного майна України, його першим заступником та заступником, членом Центральної виборчої комісії, народним депутатом України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Директором Національного антикорупційного бюро України, Генеральним прокурором, його першим заступником та заступником, Головою Національного банку України, його першим заступником та заступником, Секретарем Ради національної безпеки і оборони України, його першим заступником та заступником, Постійним Представником Президента України в Автономній Республіці Крим, його першим заступником та заступником, радником або помічником Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, суддею, працівником правоохоронного органу, особою, посада якої належить до категорії «А»; — вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора — керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури; — проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини) (Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>).

Крім того, на ДБР також покладається запобігання організованій злочинній діяльності, терористичним та іншим особливо тяжким злочинам, і виявлення злочинів катування та корупційних злочинів, вчинених слідчими і прокурорами (Державне бюро розслідувань: що це таке і скільки зароблятимуть слідчі. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://24tv.ua/ukrayina_tag1119).

Значний перелік повноважень та кола посадових осіб впливу надає велику перевагу серед інших державних органів. ДБР, як незалеж-

ний орган розслідувань протиправних дій правоохоронних органів та вищих посадових осіб, відповідно до пункту 2 ч.1 ст.7 Закону України «Про Державне Бюро розслідувань» має право одержувати в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України, інформацію, необхідну у справах про злочини, що знаходяться у провадженні Державного бюро розслідувань, у тому числі з автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, держателем (адміністратором) яких є органи державної влади або органи місцевого самоврядування, у тому числі інформацію з обмеженим доступом (Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 6, ст.55). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-19>).

Дивлячись на такі переваги, наприклад, як можливість оперативно отримувати інформацію щодо банківського рахунка умовного зберігання (ескроу) та операцій за ним юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, не може не дивувати. Будь-які тіньові операції або незаконні грошові перекази будуть викриті компетентними правоохоронними органами і використані як електронні докази у досудовому розслідуванні.

Проте відповідно до ч.3 ст. 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність» інформація щодо юридичних та фізичних осіб, яка містить банківську таємницю, розкривається банками не тільки для діяльності ДБР, але й іншим державним органам таким як: прокуратурі України, Службі безпеки України, Національній поліції, Національному антикорупційному бюро України та Антимонопольному комітету України (Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5-6, ст.30). [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14/page5>).

З огляду на вищезазначене, з'являється питання щодо конкретного порядку суб'єктами вилучення інформації, яка може бути використана в судовому провадженні як електронний доказ. Крім цього, відбувається дублювання повноважень між правоохоронними органами, що вже не є ефективною та якісною роботою.

За ст. 93 Кримінального процесуального кодексу України надано порядок збирання доказів сторонами обвинувачення та захисту, проте не йде мова про вилучення інформації з автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків даних, у тому числі інформацію з обмеженим доступом. А ст.7 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» відсилає щодо процесуальних дій саме до КПК України. Тож, вже з'являються сумніви щодо допустимості таких електронних доказів.

Судова практика розгляду справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб дає роз'яснення, що розкриття банківської таємниці може здійснюватись у двох формах: адміністративній — забезпечується на вимогу компетентних осіб, зазначених у законі, безпосередньо банком і без попереднього звернення до суду; судовій — надається банком, але на вимогу суду або за рішенням суду. У свою чергу, на вимогу суду банківська таємниця розкривається у двох випадках: а) суддею одноособово з дотриманням режиму секретності; б) судом при розгляді справи у господарському, адміністративному, кримінальному та цивільному судочинстві (ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ. Офіційний веб-сайт. Судова практика розгляду справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/B3E30A5C7168F95AC2257B7C0049BFF5](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/B3E30A5C7168F95AC2257B7C0049BFF5)).

Щодо судової форми розкриття банківської таємниці не має сумнівів, що не можна не сказати про адміністративну. Прогалини у законодавчій базі дають змогу здійснювати зацікавленим особам адміністративний тиск та використовувати отриману інформацію протизаконно, що є наслідком втрати у інформації ознак конфіденційної.

Підбиваючи підсумки вищерозглянутого, можна прийти до висновку, що процес реформування правоохоронної діяльності в нашій країні відбувається постійно. Створення нового органу пов'язано із необхідністю ефективного, неупередженого розслідування злочинів, передбачених ч. 4 ст. 216 КПК України. Однак недосконалість та невідповідність нормативно-правової бази створює прогалини в діючому законодавстві, що є детермінантом вчинення нових кримінальних злочинів, що можуть бути вчинені також вищими посадовими чи службовими особами. Треба чітко розмежувати повноваження між правоохоронними органами, вичерпно та детально регламентувати їх повноваження у тому числі щодо збирання електронних доказів із дотриманням вимог ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Лише за таких умов можливе функціонування на засадах законності, справедливості, неупередженості, відкритості, прозорості, незалежності і персональної відповідальності кожного працівника правоохоронних органів.

Науковий керівник: завідувач кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, доцент Глочук Ірина Василівна.